

**Ümumi mülki məsuliyyət və işəgötürənin məsuliyyət
sığortası qaydaları**

Bakı – 2022

ÜMUMİ MÜLKİ MƏSULİYYƏT VƏ İŞƏGÖTÜRƏNİN MƏSULİYYƏT SİĞORTASI

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Sığortaçı sığortalının mülki məsuliyyəti ilə bağlı vurduğu zərərin (iddia xərcləri, rüsumlar və ya məsrəf daxil olmaqla) əvəzini Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə uyğun olmaqla bu qaydaların və sığorta müqaviləsinin şərtləri daxilində ödəməyə təminat verir.

Sığorta təminatı yalnız bu qaydaların hər bir bölməsində qeyd olunan şərtlər çərçivəsində, lakin hər zaman sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunan şərtləri nəzərə alaraq, sığortalının sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunan fəaliyyəti nəticəsində baş vermiş hadisələri əhatə edir.

2. ANLAYIŞLAR

Verilən sığorta ödənişini müəyyən etmək məqsədilə:

- 2.1 "Sığortaçı" – sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;
- 2.2 "Sığortalı" - sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;
- 2.3 "Sığorta müqaviləsi" - sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılaşdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşma;
- 2.4 "Sığorta şəhadətnaməsi" - sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən, sığortaçı tərəfindən sığortalıya və (və ya) sığorta olunana verilən sənəd;
- 2.5. "Sığorta obyektii" - sığortalının, yaxud sığorta olunanın qanunazidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyi;
- 2.6 "Sığorta predmeti" – sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak mənafehlərinin aid olduğu fiziki şəxs, əmlak və ya hal;
- 2.7 "Sığorta riski və ya risk" – sığorta obyektii ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimala qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik;
- 2.8 "Sığorta məbləği" – sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin qanunvericilik, yaxud müqavilə ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddi;
- 2.9. "Sığorta haqqı" – sığorta risklərinin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta şəhadətnaməsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləğidir.
- 2.10 "Sığorta hadisəsi" – qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan hal;
- 2.11 "Sığorta ödənişi" – sığorta hadisəsi baş verdikdə, qanunvericiliyə, həmçinin sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;
- 2.12 "Xəsarət" dedikdə, hər hansı bir şəxsin ölümü, aldığı bədən xəsarəti və ya xəstəliyi başa düşülür;
- 2.13 "Zərər" dedikdə, maddi əmlaka dəyən faktiki ziyan başa düşülür;
- 2.14 "Çirklənmə" dedikdə, atmosferin və ya suyun, torpağın və digər maddi əmlakın çirklənməsi başa düşülür;
- 2.15 "Məhsul" dedikdə, sığortalının birbaşa nəzarətindən və ya himayəsindən çıxmış və sığortalı tərəfindən və ya onun adından layihələndirilmiş, hazırlanmış, tikilmiş, quraşdırılmış, satılmış, təchiz olunmuş, paylaşdırılmış, xidmət göstərilmiş, dəyişdirilmiş və ya təmir edilmiş hər hansı

əmlak başa düşülür. Lakin, Sığortalı tərəfindən və ya onun adından sığortalının əməkdaşlarına əlavə müavinət olaraq birbaşa verilən yemək və ya içki "Məhsul" anlayışına aid deyil.

3. SİĞORTA SİNFİ

Bu qaydalar "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 14.3.3-cü maddəsində qeyd olunan sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan mülki məsuliyyətin sığortası üzrə ümumi mülki məsuliyyətin və işgötürənin məsuliyyəti sinfinə aiddir.

4. SİĞORTA PREDMETİ

Bu qaydalar üzrə sığorta predmeti, ümumi məsuliyyət sinfi üzrə sığortalının işgüzar fəaliyyəti nəticəsində əmlaka və ya sağlamlığa vurulan zərərlə bağlı mülki məsuliyyətdir. İşgötürənin məsuliyyət sığortası sinfi üzrə isə, sığortalının işgüzar fəaliyyəti nəticəsində işə götürdüyü işçisinin xəsarət alması ilə bağlı yaranan mülki məsuliyyətdir.

5. SİĞORTA İLƏ ƏLAVƏ TƏMİN OLUNANLAR

Sığorta (Bölmə D üzrə təminatın alındığı hallar istisna olmaqla) aşağıda qeyd olunanları da təminat altına alır:

- 5.1. Bu qaydalarda qeyd olunan sığorta təminatları ilə əhatə olunması üçün sığortalının sığortaçıya yazılı müraciəti əsasında, sığortalının fəaliyyəti çərçivəsində sığortalı ilə işgüzar münasibətə daxil olan hər hansı bir tərəf. Qeyd olunan şərt yalnız sığorta məbləği və bu qaydaların 20.3.3 və 27.3 maddələrinin tətbiqi çərçivəsində təmin olunur;
- 5.2. Biznes imkanları çərçivəsində işgüzar fəaliyyəti həyata keçirmək ilə bağlı sığortalının məsul işçiləri;
- 5.3. Bu qaydalarda qeyd olunan sığorta təminatları ilə əhatə olunması üçün sığortalının sığortaçıya yazılı müraciəti əsasında, sığortalıya yalnız işçi qüvvəsinin təmin etmək xidmətindən irəli gələn öhdəliklər üzrə hər hansı bir şəxs və ya şirkət;
- 5.4. Sığortalının yeməkhana, sosial, idman, tibbi, yanğınsöndürmə və xeyriyyə təşkilatlarının müvafiq vəzifələrində çalışan rəhbər və üzvləri.

Bu maddədə qeyd olunan şəxs və ya tərəflərin sığorta təminatı, bu qaydaların və sığortaçı ilə bağlanmış sığorta şəhadətnaməsinin müddəa və şərtlərini, həmçinin istisnaların əməl olunması şərti ilə təmin olunur.

6. QARŞILIQLI İDDİALAR

Sığortaçının sığorta şəhadətnaməsində müəyyən etdiyi sığorta məbləğini aşmamaq şərti ilə, sığorta şəhadətnaməsində sığortalı kimi göstərilən şəxslərin bir-birinə qarşı irəli sürdükləri iddiaları bu sığorta qaydaları (Bölmə D üzrə təminatın alındığı hallar istisna olmaqla) çərçivəsində təmin olunur.

7. MÜDAFİƏ XƏRCLƏRİ

Sığortaçı ilə öncədən razılaşdırılması şərti ilə, sığorta şəhadətnaməsi ilə tənzimlənən və ya tənzimlənmə biləcək hadisələrdən irəli gələn aşağıda qeyd olunan xərclər sığortaçı tərəfindən qarşılır:

- 7.1 Araşdırmalar və ya sığortalının müdafiəsinə çəkilən xərclər;
- 7.2 İstintaq, sorğu və sair araşdırmalarda sığortalının təqdim olunması üçün çəkilən xərclər.

8. SİĞORTA MƏBLƏĞİ

- 8.1 Sığortaçının eyni səbəbdən baş verən hadisə və ya hadisələr ilə bağlı zərərin əvəzinin ödənilməsi öhdəliyi (iddia xərcləri, rüsumlar və ya məsrəf daxil olmaqla) sığorta şəhadətnaməsinin hər bölməsi üzrə göstərilən sığorta məbləğini aşmamalıdır.
- 8.2 Sığorta şəhadətnaməsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, müdafiə xərcləri təminat hədləri (sığorta məbləği) çərçivəsində ödəniləcək.
- 8.3 Eyni səbəbdən yaranan öhdəliklər sığorta müqaviləsinin birdən çox bölməsi üzrə təminat predmetini təşkil edərsə, zərər məbləği hər bölməyə aid sığorta məbləği həddinə uyğun tənzimlənəcək, bu şərtlə ki, sığortaçının öhdəliyinin ümumi/ maksimum məbləği bu bölmələrin təminat verdiyi ən böyük təminat həddini (sığorta məbləğini) aşmasın.

9. SİĞORTA HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİ QAYDASI

- 9.1 Sığorta haqqının miqdarı və ya onun hesablanması və ödənilməsi qaydası sığorta şəhadətnaməsində qeyd olunduğu kimi müəyyən edilir.
- 9.2 Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta haqqı birdəfəyə ödənilir. Sığorta müqaviləsində sığorta haqqının hissəli ödənişi nəzərdə tutularsa, tərəflər ödəmə müddətlərinin konkret qaydasını, həmçinin ödəmə müddətləri və sığorta haqqının ayrı-ayrı hissələrinin miqdarı üzrə məhdudiyyətləri və tələbləri, müddətli ödəmələrlə bağlı tərəflərin hüquq və vəzifələrini müəyyən edirlər.
- 9.3 Sığorta haqqı və ya onun hissəsi vaxtında ödənilmədikdə sığortaçı onun ödənilməsi üçün 15 (on beş) günədək müddət müəyyən edə bilər.
- 9.4 Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən bir aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.

10. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİ, SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN BAĞLANMASI VƏ XİTAM EDİLMƏSİ QAYDASI

- 10.1 Sığorta müqaviləsinin bağlanması üçün sığortalı sığortaçının tələb etdiyi məlumatları sığortaçıya təqdim edir.
- 10.2 Sığortalının təqdim etdiyi məlumatlar əsasında sığortaçı müəyyən olunmuş sığorta tarifləri əsasında sığorta haqqını hesablayır, sığorta şərtlərini müəyyən edib, sığortalı ilə sığorta müqaviləsini bağlayır.
- 10.3 Sığorta müqaviləsi onun qüvvədə olduğu müddət ərzində itərsə, sığortalıya onun yazılı ərizəsi əsasında dublikat verilir.
- 10.4 Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsindən sonra qüvvəyə minir.
- 10.5 Sığorta müqaviləsində başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta təminatının müddəti sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsi günü saat iyirmi dördədən başlanır və sığorta qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, sığorta müqaviləsinə əsasən həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat iyirmi dördə başa çatır.
- 10.6 Sığorta müqaviləsinə edilən əlavələr və dəyişikliklər yazılı formada tərtib olunmalı və hər iki tərəfdən imzalanmalıdır.
- 10.7 Sığortalı sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddətdə sığortaçını riskin səviyyəsindəki dəyişikliklər haqqında məlumatlandırmalıdır. Sığorta riskinin səviyyəsinin dəyişməsi sığorta haqqının həcmünün artırılmasını tələb etdiyi hallarda, sığortaçı sığorta müqaviləsinə müvafiq əlavəni əlavə sığorta haqqı ilə bağlı hesabla birlikdə sığortalıya göndərir. Sığortalı əlavə sığorta haqqı ilə bağlı hesabı və sığorta müqaviləsinə əlavənin mətnini aldıqdan sonra müqavilə ilə müəyyən olunan müddət ərzində əlavə sığorta haqqını ödəməli və müqaviləyə əlavəni imzalamalı, yaxud da sığorta müqaviləsinə xitam verilməsini tələb etməlidir.
- 10.8 Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:
 - 10.8.1 Sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;
 - 10.8.2 Aşağıdakı hallar istisna olmaqla, sığortalı fiziki şəxs öldükdə və ya sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda:
 - 10.8.2.1 Qanunvericilikdə və ya sığorta müqaviləsində başqa şərtlər müəyyən edilməmişdirsə, sığortalının hüquq və vəzifələri sığorta predmeti olan miras əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə həm onun özünün, həm də sığortaçının müqavilədə rəsmiləşdirilən razılığı ilə keçir;
- 10.9 Sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;
- 10.10 Sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tam olaraq yerinə yetirdikdə;
- 10.11 Sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda;
- 10.12 Sığortalı sığorta haqqını qanunvericilikdə və sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;
- 10.13 Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.
- 10.14 Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə Sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa, mülki məsuliyyət sığortası üzrə müqavilə məhkəmənin müvafiq qərarının qüvvəyə mindiyi andan xitam verilmiş hesab edilir
- 10.15 Aşağıdakı müddəalar nəzərə alınmaqla sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər:

- 10.15.1 Qanunvericilik ilə və ya bu qaydalar ilə nəzərdə tutulmuş hallarda, habelə tərəflərin razılaşmasına əsasən müqaviləyə sığortalının və ya sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər. Bu zaman bu barədə bir tərəf digərinə ən azı 30 gün əvvəl (sığorta müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 iş günü əvvəl) tələbini əsaslandırıdığı yazılı bildiriş göndərməlidir.
- 10.15.2 Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla həmin müddət üçün sığorta haqlarını ona qaytarır. Sığortalının sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi ilə bağlı tələbi sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır.
- 10.15.3 Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) qaytarır. Bu halda sığortaçı sığorta müqaviləsi üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla çıxarılır.
- 10.15.4 Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarına) bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqları) sığortalıya qaytarılır.
- 10.15.5 Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək ödənilmiş sığorta haqqından (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarından) az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu Qaydaların 10.15.2 və 10.15.3-cü bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

11. AZADOLMA MƏBLƏĞİ

Sığorta müqaviləsi ilə zərərlərin ödənilməsində sığortalının öz payı – sığortaçının azad olduğu hissə (azadolma) müəyyən edilə bilər. Bu halda zərər məbləğindən azadolma məbləği çıxılaraq sığorta ödənişi həyata keçirilir (şərtsiz azadolma). Azadolma məbləğini aşmayan zərərlərin əvəzi ödənilmir.

12. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

- 12.1 Sığortalının hüquqları:
- sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçının müstəqil auditor tərəfindən təsdiqlənmiş illik balansı və fəaliyyətinin illik yekunlarına dair maliyyə nəticələri ilə tanış olmaq;
 - sığortaçıdan sığortanın aparılması qaydaları və şərtləri, həmçinin sığortalının hüquq və vəzifələri barədə məlumat almaq;
 - sığorta şəhadətnaməsi itdiyi halda sığortaçıdan onun dublikatını almaq;
 - sığorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsi təklifi ilə çıxış etmək;
 - qanunvericilikdə və bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş digər hüquqlardan istifadə etmək.
- 12.2 Sığortalının vəzifələri:
- sığorta haqqını sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə və miqdarda ödəmək;

- Sığorta müqaviləsi bağlanarkən özünə məlum olan, habelə sığortaçının yazılı surətdə tələb etdiyi və müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə sığortaçını məlumatlandırmaq;
- 12.3 Sığortaçının hüquqları:
- sığortalının verdiyi məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq;
 - sığorta müqaviləsi bağlayarkən, sığorta riskini qiymətləndirərkən lazım olan müvafiq məlumatları və sənədləri sığortalıdan tələb etmək;
 - sığorta hadisəsi nəticəsində dəymiş zərərin məbləğini bilavasitə özü və ya sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən müvafiq şəxs vasitəsilə müəyyən etmək, bu məqsədlə ekspertlər dəvət etmək, bunun üçün sığortalıdan və (və ya) sığorta olunandan lazımi məlumatlar almaq;
 - qanunvericilikdə və bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş digər hüquqlardan istifadə etmək.
- 12.4 Sığortaçının vəzifələri:
- Sığortalı tərəfindən sığorta hadisəsinin baş verməsi riskini və sığorta predmetinə dəyə bilən mümkün zərərlərin həcmi azaldan tədbirlər həyata keçirildikdə sığortalının ərizəsi əsasında bu hallar nəzərə alınmaqla sığorta müqaviləsini yenidən bağlamaq;
 - Sığorta ödənişini vermək.

13. SİĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏ SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ

- 13.1 Sığortalı sığorta hadisəsi baş verərkən aşağıdakıları yerinə yetirməlidir:
- Sığorta hadisəsinin səbəblərini, gedişini və nəticələrini aydınlaşdırmaq üçün bütün lazımi tədbirləri görmək;
 - Hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda qanunvericiliyə uyğun olaraq həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.
 - Sığorta hadisəsi ilə bağlı ona qarşı irəli sürülmüş bütün tələblər barədə sığortaçıya dərhal məlumat vermək;
 - İtkilərin azaldılması və təhlükəyə məruz qalan şəxsin həyatının xilas edilməsi üçün bütün mümkün və məqsədəuyğun tədbirləri həyata keçirmək;
- 13.2 Sığortalı öz imkanları daxilində, zədələnmiş əmlaka baxış keçirilməsində və dəymiş zərərin həcmi müəyyənləşdirilməsində sığortaçının iştirakını təmin etməlidir;
- 13.3 Sığorta hadisəsinin səbəbləri, gedişi və nəticələri, dəymiş zərərin xarakteri və həcmi barədə nəticə çıxarmağa imkan verən, əlində olan bütün informasiyanı və sənədləri sığortaçıya təqdim etmək;
- 13.4 Sığortaçının razılığı olmadan zərərin əvəzini ödəmək, sığorta hadisəsi ilə bağlı ona qarşı irəli sürülmüş tələbləri nə tam, nə də qismən qəbul etmək, həmçinin belə tələblərin tənzimlənməsi üzrə hər hansı birbaşa və ya dolaylı öhdəlikləri öz üzərinə götürmək;
- 13.5 Sığortalı müqavilənin şərtlərinə əsasən hər hansı iddianın yaranmasına səbəb ola bilən hadisə haqqında mümkün olan ən qısa zamanda yazılı şəkildə məlumat verməli və qanunvericilik və bu qaydalarla tələb olunan sənədləri sığortaçıya təqdim etməlidir. Hər hansı pretenziya, iddia, məhkəmə çağırışı və ya məhkəmə prosesi və bunlara aid olan bütün sənədlər alınan kimi sığortaçıya verilməlidir.
- 13.6 Sığortalı sığortaçının ilkin razılığı olmadan onun məsuliyyətinin tanınmasına yönəlmiş hər hansı bir hərəkət etməyə, saziş imzalamağa və ya vəd verməyə haqlı deyildir. Sığortaçı sığortalı adından hər hansı iddianın müdafiə olunması və həll edilməsi, yaxud sığortalı adından ziyanın ödənilməsi və onun xeyrinə məhkəmədə iddia qaldırmaq hüququna malikdir.
- 13.7 Sığortalı baş verən hadisə barəsində səlahiyyətli dövlət orqanlarına məlumat verməyə və qanunvericiliklə ona aid edilmiş bütün öhdəlikləri yerinə yetirməlidir.

14. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ QAYDASI VƏ ŞƏRTLƏRİ, SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏRİN KONKRET SİYAHISI

- 14.1 Sığorta ödənişi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və tərəflər arasında bağlanmış sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş həcmdə hesablanır.
- 14.2 Sığorta hadisəsinin baş verməsi, zərərçəkənin sığorta ödənişi almaq hüququnun və sığortalının onu ödəmək vəzifəsinin olması, sığorta hadisəsi ilə bağlı dəyən zərər, həmçinin zərərin həcmi arasında səbəb əlaqəsinin mövcudluğu barədə mübahisə yaranmadıqda, irəli sürülmüş tələb təmin edilir və sığorta ödənişi məhkəmədənəkar qaydada həyata keçirilir.

- 14.3 Sığortaçı bu qaydalarda göstərilmiş sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən faktiki zərər məbləğinin müəyyən edilməsi üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulan qaydada sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslərin xidmətindən istifadə edə bilər.
- 14.4 Sığorta ödənişi aşağıdakılardan hər birinin mövcud olduğu halda həyata keçirilir:
- Sığortalının və ya faydalanan (zərərçəkən 3-cü şəxsin) sığortaçıya ünvanladığı sığorta tələbi;
 - Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, qanunvericiliyə uyğun olaraq araşdırılması və ya qeyd alınması tələb olunan hadisə ilə bağlı hər hansı dövlət orqanına məlumat verilməldirsə, həmin orqanın hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd;
 - Zərər dəyməsinə səbəb olmuş sığorta hadisəsinin səbəblərini və zərər həcmi əhatə edən qanunvericiliyə uyğun tərtib olunmuş akt/hesabat ;
 - Zərər ilə bağlı çəkilən xərcləri təsdiq edən arayışlar, hesablar, ödəniş tapşırıqları.

15. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNA ƏSASLARI

- 15.1 Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddətdə aşağıdakılar baş verərsə, sığortaçı sığortalıya sığorta ödənişini verməkdən imtina edə bilər:
- Sığortalının, sığorta olunanın və ya zərərçəkmiş şəxsin sığorta hadisəsinin baş verməsinə yönəldilmiş qəsdən etdiyi hərəkətlər;
 - Sığortalının və ya xeyrinə sığorta müqaviləsi bağlanmış şəxsin sığorta hadisəsi ilə birbaşa əlaqədə olan qəsdən cinayətlər törətməsi;
 - Sığortalının sığortaçıya sığorta predmeti, sığorta riskindəki dəyişiklik və zərərin həcmi haqqında bilə-bilə yalan məlumat verməsi;
 - Sığortalı tərəfindən qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, zərər dəymiş əmlakı sığorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə sığortaçının nümayəndəsinə təqdim etməməsi nəticəsində sığortaçının zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;
 - Baş vermiş sığorta hadisəsi bu qaydalarda qeyd olunan istisna maddələrinə və ya digər təminatı məhdudlaşdıran hallara səbəb olduqda;
 - Sığortalının və ya sığorta olunanın mümkün itkiləri azaltmaq üçün lazımı və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi. Bu zaman sığorta ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı və ya sığorta olunan mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı.
- 15.2 Sığorta haqqı sığortalı tərəfindən sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş qaydada ödənilmədikdə.
- 15.3 Sığorta ödənişi verməkdən imtina sığortalıya imtinanın səbəbləri əsaslandırılmaqla yazılı formada bildirilir.

16. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ, YAXUD SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİ VERMƏKDƏN İMTİNA OLUNMASI HAQQINDA QƏRARIN QƏBUL EDİLMƏSİ MÜDDƏTİ

Bu qaydaların 14.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan sənədlərdən sonuncusunun sığortaçıya daxil olduğu tarixdən 14 iş günündən gec olmayaraq sığortaçı sığorta ödənişini verməli, yaxud sığortalıya, sığorta olunana və ya faydalanan şəxsə sığorta ödənişinin verilməsindən imtina haqqında yazılı şəkildə əsaslandırılmış bildiriş təqdim etməlidir.

17. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN ŞƏRTLƏRİNİN YERİNƏ YETİRİLMƏMƏSİNƏ VƏ YA LAZIMI QAYDADA YERİNƏ YETİRİLMƏMƏSİNƏ GÖRƏ TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ

Sığorta müqaviləsinin şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımı qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş məsuliyyət daşıyırlar.

18. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ QAYDASI

Sığortaçı ilə sığortalı arasında sığorta müqaviləsi üzrə yaranan bütün mübahisələr danışıqlar yolu ilə, razılığa gəlinmədikdə isə, məhkəmə qaydasında həll olunur.

19. BÖLMƏ A - MÜLKİ MƏSULİYYƏT BÖLMƏ A - SİĞORTA TƏMİNATI

Aşağıdakı səbəblərdən yaranmış məsuliyyət istisna olmaqla (əgər qeyd olunan məsuliyyətlər üzrə sığorta təminatı sığorta şəhadətnaməsi ilə təmin olunmayıbsa), ümumi müddəaların şərtlərinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddətdə sağlamlığa və ya əmlaka zərər yetirməsi ilə bağlı yaranan sığortalının mülki məsuliyyəti sığorta təminatına daxil edilir:

- 19.1 çirklənmə;
- 19.2 və ya hər hansı Məhsul ilə bağlı.

20. BÖLMƏ A – İSTİSNALAR

Bu bölmə aşağıdakılardan irəli gələn öhdəlikləri əhatə etmir:

- 20.1 Aşağıda qeyd olunan iddialar istisna olmaqla, sığortalı və ya onun adından çıxış edən şəxslərin mülkiyyətində, sahibliyində və ya istifadəsində olan avtomobil və ya treylerlərdən irəli gələn öhdəliklər:
 - 20.1.1 hər hansı avtomobilin və ya treylerin bir hissəsini təşkil edən və ya ona əlavə olunan və ya onunla əlaqədar istifadə edilən hər hansı alətin və ya avadanlığın istifadəsi səbəbindən yaranmış məsuliyyət;
 - 20.1.2 hər hansı avtomobilin və ya treylerin yüklənilib-boşaldılması səbəbindən yaranmış məsuliyyət;
 - 20.1.3 hər hansı avtomobil, treyler, o cümlədən onların üstündə olan yükün ağırlığının təsirindən hər hansı körpüyə, ağırlığın ölçülməsi üçün tərəzi-platfomaya və ya yola dəyən zərər;
 - 20.1.4 dayanacaqda saxlama məqsədilə sığortalının müvəqqəti sərəncamında və nəzarətində olan hər hansı avtomobil və ya treyler;

Yuxarıda qeyd olunan 20.1-ci maddənin sığorta təminatı ilə əhatə olunan halları heç bir halda qanunvericiliklə icbari qaydada sığortalı olmalı olan və ya dövlət və digər orqanın öz üzərinə götürdüyü məsuliyyəti təmin etmir.

- 20.2 Sığortalı və ya onun adından çıxış edən şəxslər tərəfindən uzunluğu 5 metrdən artıq olmayan və yalnız daxili su yollarında üzən gəmilər istisna olmaqla, mülkiyyətində, sahibliyində və ya istifadəsində olan hər hansı hava və ya dəniz gəmisindən irəli gələn məsuliyyət;
- 20.3 Aşağıda qeyd olunanlar istisna olmaqla, sığortalının icarə müqaviləsinə əsasən icarəyə götürdüyü və ya sığortalının istifadəsində olan, onun sahiblik və ya nəzarət etdiyi əmlak və ya həmin əmlakdan yaranmış məsuliyyəti:
 - 20.3.1. Sığortalının iş üçün müvəqqəti istifadə etdiyi bina (və ya binanın içində olan əmlak) və/ və ya iş üçün müvəqqəti istifadə edilən digər əmlak. Lakin, sığortalının üzərində işlədiyi və bu işlərdən irəli gələn əmlaka dəyən ziyan təminat xaricindədir;
 - 20.3.2. Sığortalının işçiləri və ya qonaqlarına məxsus paltar və şəxsi əşyalar;

21. BÖLMƏ B - ƏTRAF MÜHİTİN ÇIRKLƏNMƏSİ ÜZRƏ MƏSULİYYƏT BÖLMƏ B - SİĞORTA TƏMİNATI

Ümumi Müddəaların şərtlərinə uyğun olaraq, sığorta şəhadətnaməsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində çirklənmə nəticəsində baş verən xəsarət və ya zərər təminat altına alınır, bu şərtlə ki, çirklənmə:

- 21.1 Sığorta şəhadətnaməsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən qəfil, spesifik və müəyyən oluna biləcək hadisənin bilavasitə nəticəsidir;
- 21.2 Sığortalının bu çirklənmənin qarşısını almaq üçün zəruri tədbirlər görməməsinin bilavasitə nəticəsi deyil.

22. BÖLMƏ B - İSTİSNALAR

Bu bölməyə A20 və C24 bölmələrində qeyd olunan istisnalar tətbiq olunur və həmçinin, aşağıdakı hallar nəticəsində yaranan məsuliyyətə təminat verilmir:

- 22.1 Sığortalının icarəyə götürdüyü binalara dəyən zərər;
- 22.2 Sığortalının icarə götürdüyü və yaxud mülkiyyətində, istifadəsində və ya nəzarətində olan torpaq və ya bina hüdudları və ya altında yerləşən torpağa və ya suya dəyən zərər.

23. BÖLMƏ C - MƏHSULA GÖRƏ MƏSULİYYƏT BÖLMƏ C - TƏMİNAT

Bu bölmə, ümumi müddəaların şərtlərinə uyğun olaraq, sığortalının çirklənmədən irəli gələn öhdəliyi ilə bağlı hadisələrə yox, yalnız sığorta şəhadətnaməsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində məhsul ilə bağlı və ya ondan irəli gələn xəsarət və ya zərər üzrə məsuliyyətə sığorta təminatı verir.

24. BÖLMƏ C - İSTİSNALAR

Bu Bölmə aşağıdakı səbəblərdən yaranan məsuliyyəti təminat altına almır:

- 24.1 Hər hansı məhsula və ya onun hissəsinə dəyən zərər;

- 24.2 Hər hansı məhsulun və ya onun hissəsinin təmiri, bərpası və ya əvəz edilməsi ilə bağlı xərclər və/ və ya bu kimi təmir, bərpa və ya əvəz etmə zəruriyyəti yaranması nəticəsində maliyyə itkisi;
- 24.3 Hər hansı məhsul və ya onun hissəsinin geri qaytarılması;
- 24.4 Sığortalının razılığı ilə, hər hansı hava gəmisinin konstruksiyasına, maşın-mexanizminə və ya idarəetmə sistemində daxil ediləcək hər hansı məhsul və ya onun hissəsindən irəli gələn məsuliyyət.

25. BÖLMƏ D - İŞƏGÖTÜRƏNİN MƏSULİYYƏT SİĞORTASI

Sığortaçı, bu sığorta qaydaları və şəhadətnamədə göstərilən şərtlər əsasında, sığorta müddəti və həmçinin ərazi məhdudiyyətləri çərçivəsində, sığortalının işgüzar fəaliyyəti nəticəsində işə götürdüyü işçisinin xəsarət alması ilə bağlı yaranan mülki məsuliyyəti nəticəsində Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə uyğun olmaqla zərər ödənişi məbləğini (şəhadətnamədə qeyd olunan sığorta məbləği çərçivəsində) təzminat şəklində ödəmə öhdəliyinə götürür.

İşçi – Sığortalı ilə əmək müqaviləsi bağlamış hər hansı bir şəxsdir.

26. BÖLMƏ D - İSTİSNALAR

Aşağıdakılar üzrə təminat verilmir:

- 26.1 Müvafiq ölkədə tətbiq olunan İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta üzrə iddialar.
- 26.2 Asbest və ya asbest tərkibli materiallar nəticəsində dəymiş zərər üzrə qaldırılmış və ya hər hansı bir formada asbest ilə bağlı olan hər hansı bir iddia. Sığortaçı asbestlə bağlı hər hansı bir zərər və ya iddia üzrə məsuliyyət daşımır.
- 26.3 Peşə xəstəlikləri.
- 26.4 Müqavilə öhdəliyindən irəli gələn hər hansı bir öhdəlik və/ və ya tələb.

27. SİĞORTA QAYDASININ BÜTÜN BÖLMƏLƏRİNƏ AİD ÜMUMİ İSTİSNALAR

Aşağıdakı hallar nəticəsində sığorta təminatı verilmir:

- 27.1 Sığortalının texniki və inzibati rəhbərləri tərəfindən xəsarət və ya zərərin qarşısını almaq üçün lazımi tədbir görmək öhdəliyi mövcud olduğu halda qəsdən edilmiş, düşünülmüş və ya bilərəkdən diqqətsiz yanaşmadan irəli gələn öhdəlik;
- 27.2 Bölmə D üzrə təminatın alındığı hallar istisna olmaqla, sığortalı ilə əmək və ya xidmət müqaviləsi üzrə işə götürülmüş şəxsin bu müqavilənin icrası zamanı aldığı xəsarətdən irəli gələn məsuliyyət;
- 27.3 Müqavilənin pozulmasından, cərimə maddələrindən və ya işlərin icrasına dair zəmanət şərtlərdən irəli gələn iddialar.
- 27.4 Bilavasitə və ya dolayı yolla müharibə, işğal, düşmən təcavüzü, (müharibənin elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq) hərbi əməliyyatlar, vətəndaş müharibəsi, üsyan, inqilab, qiyam, hakimiyyətin çevrilişi və ya qeyri-qanuni yolla hakimiyyətə gəlmə səbəbindən irəli gələn öhdəliklər;
- 27.5 Bilavasitə və ya dolayı yolla, aşağıda hallar nəticəsində yaranan öhdəlik:
 - 27.5.1 ionlaşdırıcı şüalanma və ya nüvə yanacağıının radioaktivliyi nəticəsində çirklənmə və ya nüvə yanacağıının yanması nəticəsində nüvə tullantısı;
 - 27.5.2 hər hansı partlayıcı nüvə qurğusunun və ya onun nüvə komponentinin radioaktiv, zəhərli, partlayıcı və digər təhlükəli xassələri;
- 27.6 Hər bir iddianın (və ya bir hadisədən irəli gələn silsilə iddialara) ilk məbləğinə tətbiq olunan, şəhadətnamədə göstərilən azadolma məbləği;
Hazırlanmış və ya əldə olunmuş bir partiyadan olan hər bir məhsul, birdən çox insana zərər və ya xəsarət yetirilməsinə səbəb olarsa, bu partiya nəticəsində bütün şəxslərin əmlakına dəymiş zərər və xəsarətə səbəb olan hal, bir hadisə hesab olunur.
- 27.7 Cərimə, zərər, ağırlaşdırılmış zərər və ya hər hansı bir digər formada dəymiş ziyana görə cəza və ya nümunəvi xarakter daşıyan qərarlar üzrə öhdəliklər.

28. ÜMUMİ ŞƏRTLƏR

- 28.1 Sığortaçının yazılı razılığı olmadan, heç bir təsdiq etmə, təklif, vəd və ya ödəmə barədə razılaşma Sığortalı tərəfindən və ya onun adından həyata keçirilməməli və verilməməlidir. Sığortaçı Sığortalının adından müdafiə, iddianın tənzimlənməsi öhdəliyi, həmçinin sığortalının adından və

sığortaçının xeyrinə hər hansı bir iddia, zərər və bu kimi hallar üzrə qarşılıqlı iddia qaldırmaq hüququna malikdir. Bundan əlavə sığortaçı öz mülahizəsi əsasında hər hansı bir iddianın həlli üçün hər hansı bir hərəkət və ya qarşılıqlı iddia hüququna malikdir. Əlavə olaraq, sığortalı sığortaçının yuxarıda qeyd olunan hüquqlarını təmin etmək üçün, sığortaçının tələbinə əsasən sığortaçıya bütün lazım olan məlumatı təqdim etmək və sığortaçıya dəstək olmalıdır.

- 28.2 Sığorta şəhadətnaməsi qüvvəyə mindiyi gündən etibarən sığortalı müqavilə şərtlərinə əhəmiyyətli təsir edə biləcək fakt və ya hadisə barədə sığortaçını xəbərdar etməli, sığortaçı isə məlumatın zəruriliyindən asılı olaraq şərtlərə müvafiq dəyişiklik edə bilər.
- 28.3 Bu sığorta qaydalarının və ya sığorta şəhadətnamənin şərhinə bağlı hər hansı mübahisəli məsələ Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə uyğun olaraq həll ediləcək.
- 28.4 Sığorta qaydalarında və ya şəhadətnaməsində işlədilən hər hansı cümlə və ya söz Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinə müvafiq olaraq şərh edilməlidir. Sığorta qaydaları və sığorta şəhadətnaməsi bir oxunaraq tək bir müqavilə kimi qəbul edilməli və xüsusi məna verilən hər hansı bir söz və ya ifadə müqavilənin hər hansı bir yerində qeyd olunmasından asılı olmayaraq həmin mənanı daşmalıdır.
- 28.5 Qanunvericilik ilə qeyd olunan hallar istisna olmaqla, sığorta predmeti, həmçinin sığorta olunan şəxs və (və ya) sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması halları sığortaçının sığorta ödənişindən imtina etmək halını yaradır.

29. ÜMUMİ MÜLKİ MƏSULİYYƏT VƏ İŞƏGÖTÜRƏNİN MƏSULİYYƏT SİĞORTASI ÜZRƏ TARİF DƏRƏCƏLƏRİNİN ƏSASLANDIRILMASI

Qeyr-həyat siğortasına aid olan siğorta sinfi üzrə siğorta tarifinin hesablanması üçün aşağıdakı düsturdan istifadə edilir:

$$B = N / (1 - f)$$

Burada:

B - siğorta tarifidir;

N - xalis siğorta tarifidir;

f - yüklənmədir (siğorta haqqından faizlə ifadə edilir).

$$N = (M [X] + \sqrt{D[X]} \phi^{-1}(\gamma)) / n \times (1/S)$$

Burada:

n - siğortalanması nəzərdə tutulan predmetlərin (siğorta predmetlərinin) sayıdır;

S - bir siğorta müqaviləsi üzrə orta siğorta məbləğidir;

X - bircins siğorta portfeli üzrə ümumi zərəri ifadə edən təsadüfi kəmiyyətdir;

M[X] - X təsadüfi kəmiyyətinin riyazi gözləməsidir;

D[X] - X təsadüfi kəmiyyətinin dispersiyasıdır;

γ - xalis siğorta haqlarının siğorta ödənişlərinin verilməsinə kifayət etməsi ehtimalıdır (təminat ehtimalı);

$\phi^{-1}(\gamma)$ - təminat ehtimalına uyğun əmsaldır.

Hesablama üçün aşağıdakı rəqəmlər götürülür :

$$M [X] = 200\ 000$$

$$\sqrt{D[X]} = 20\ 000$$

$$\phi^{-1}(0.95) = 1,645$$

$$n = 20$$

$$S = 5\ 000\ 000$$

$$N = (200\ 000 + 20\ 000 \times 1,645) / 20 \times (1/5\ 000\ 000) = 0,23 \%$$

$$f = 30 \% - \text{mənfəət-5\%, işlərin aparılması xərci-10\%, komisiya-15\%}$$

$$B = 0,23 \% / (1 - 30 \%) = 0,33 \%$$

Siğortaçı müəyyən maliyyə nəticələri və bazar münasibətləri mülahizələrini əsas tutaraq baza tarif dərəcəsinə əmsallar tətbiq edir. Nəticədə, yekun tarif dərəcəsi 0.01%-5% aralığında dəyişir.